

Порфирије (Перић), Митрополит загребачко-љубљански

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
Београд
porfirije@bfspc.bg.ac.rs

УДК: 271.2-725-46
27-246-278:271.2-1

ПРИМЉЕНО: 15. 04. 2015.
ОДОБРЕНО: 23. 04. 2015.

Новозаветне основе пастирског богословља

Сажетак: Црква је живи организам, а њено устројство је дар Духа Светога. Све функције Цркве па самим тим и пастирско вођење и старање о повереном јој народу су благодатне функције. Сваки вид пастирског деловања незамислив је ван контекста дејства Духа Светога у оквирима светотајинских граница Цркве. Сходно томе, пастирско деловање има потребу за холистичким приступом тако што се сагледава у контексту свеопште црквене историје и динамике црквеног живота. Овакво стање неопходно изискује ужу сарадњу Пастирског богословља са Новозаветном теологијом као једним од фундаменталних богословских предмета. Новозаветно учење о Цркви, као и сведочанства о динамичности црквеног живота, пружају изобиље информација и модела који представљају смернице у савременом пастирском деловању Цркве.

Кључне речи: Пастирска служба, пастирско старање, новозаветна теологија, историјско устројство Цркве.

Увод

Пастирско богословље представља делатност у оквирима Цркве чији се главни циљ огледа у бризи Цркве за очувањем сопственог идентитета, као и у настојању за јачањем тела Цркве. Ова служба не повезује се са простом људском делатношћу, већ превасходно са деловањем Светог Духа и људским садејством.¹ Савремено доба често у духу модерног менаџмента настоји да све покори људској организацији, што је за Цркву непримерено. Црква, као тело Христово, дело је Духа Светога, а сам Христос је глава Цркве. Улога свих у Цркви јесте да се одазивају призиву Духа, да своје биће отварају деловању Светог Духа унутар себе самих, а све то у оквирима заједнице Једне Свете Саборне и Апостолске Цркве, чиме се и остварује дело изградње Цркве.

Имајући овакву претпоставку као основу, незамисливо је да се и Пастирско богословље не осврне на своје новозаветне темеље и свој историјски ток у оквирима живота Цркве. Схоластичко богословље на Западу настојало је да пружи дефиницију Цркве, те да тиме у људским категори-

¹ Архим Јустин Поповић, *Дојмайлика*, том 3, стр. 15: „По свему, организам Цркве је најсложенији организам за који дух људски зна. Зашто? Зато што је то јединствен богочовечански организам, у коме све божанске и човечанске силе сачињавају једно свехармонично тело.“

јама ограничи тело Цркве,² што је за последицу имало негативан приступ самом пастирском богословљу. Пастирско богословље као једна од темељних функција унутар тела Цркве, по својој природи нераздвојива је од саме природе Цркве и њеног историјског пута. Ово значи да и Пастирско богословље треба да се базира на историји бића Цркве као тела, унутар кога се и оно само формира и развија своје црквене структуре и димензије.

Историјски контекст живота Цркве – методологија богословља

Живот Цркве кроз историју и начини како се Црква пројављивала и како је деловала као богочовечански организам, представља основу и темељ богословља Цркве. Питања – како је Црква настојала да сачува и учврсти своје биће, те на које начине је то остваривала – треба да постану темељна питања богословља, а за њихове одговоре треба трагати кроз саму историју Цркве у њеном историјском континуитету битисања.³ Неопходно је напоменути да је сама Црква кроз историју сагледавала своје историјско биће, те је тако, сходно свом историјском бићу, трагала за решењима новонасталих проблема везаним за свој живот и историјски пут. Сагледавање живота Цркве и њеног историјског развоја и формирања представља основни темељ на коме савремено Пастирско богословље треба да базира своје научно и академско истраживање. Само тако, као академска дисциплина, оно служи изградњи тела Цркве и не губи свој црквени идентитет, а притом чува и све катактеристике академског, научно-истраживачког простора. Као што је било који вид бављења медицинском науком незамислив ван клиничких оквира, тако је и сваки вид бављења богословљем назамислив ван оквира Цркве. Такође, незамисливо је да се Пастирско богословље истражује одвојено од других богословских дисциплина, а ово правило важи и за све остале богословске дисциплине, јер богословље, по својој

² Више види о проблему покушаја дефинисања Цркве у богослољу Georges Florovsky, „The Church: Her Nature and Task“, *The Universal Church in God's Design*, Student Christian Movement Press, London, 1948, 43: „It is impossible to start with a formal definition of the Church. For, strictly speaking, there is none which could claim any doctrinal authority. None can be found in the Fathers. No definition has been given by the Ecumenical Councils. In the doctrinal summaries, drafted on various occasions in the Eastern Orthodox Church in the seventeenth century and taken often (but wrongly for the “symbolic books,” again no definition of the Church was given, except a reference to the relevant clause of the Creed, followed by some comments“. Упореди Νικόλαος Μатσοῦκας, *Δογματική καί συμβολική θεολογία, ἔκθεσι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως σέ ἀντιπαράθεσι μέ δυτικῆς χριστιανοσύνης*, стр. 351.

³ Упореди Николај Афанасијев, *Црква Духа Свештога*, стр. 31. „Историчар не живи изван времена, посебно историчар Цркве. Ако је његов рад црквена ствар, значи да је он дужан да служи Цркви. И није ли његова обавеза да у својим радовима подсети на то да Црква поседује своја властита начела, да она није људска организација, већ установа Божија, да у њој не делује људска, него Божија воља кроз откривање Духа, да Црква живи и делује даровима Духа, које Бог не дарује на меру, да је наше живљење на небесима.“

природи, јесте јединствена дисциплина која захтева холистички приступ проблемима који се истражују унутар једне специфичне димензије. Иако савремена методологија у науци инсистира на подели и сепарацији научног знања, као израз савремених научних токова, ово не важи за богословље као академску дисциплину, посебно ако се богословље дефинише као харизматска датост унутар Цркве. Отац Георгије Флоровски јасно дефинише богословље као „изучавање дела Божјих“.⁴

Све ово указује нам на специфичност природе, како богословља у целини, тако и сваке богословске дисциплине понаособ. Јасно је да се морају испитивати основе постања Цркве у новозаветним списима и да се морају установити базичне структуре и фундаментало деловање, како Цркве у целини, тако и сваке њене харизматске делатности. Аутентично разумевање природе Цркве и њеног историјског развоја треба да послужи као основни темељ савременом приступу црквеном животу и његовим савременим проблемима. Уколико има за циљ да оствари свој базични задатак очувања и изградње хришћанског идентитета унутар Цркве, Пастирско богословље, као такво, не може бити одовојено од савременог живота Цркве, нити од њеног историјског живота. Овакав основ постаје темељ за истраживање природе Цркве, као и њених базичних функција које постају основа сваког даљег богословског тумачења. Сама природа Цркве представља почетно полазиште за сваку богословску анализу, јер у њој се крију основне претпоставке објашњења историјског деловања и формирања богословске мисли и традиције, имајући у виду да традиција Цркве није ништа друго до управо овај живот и енергија Цркве у историји. Неопходност квалитетног познавања природе Цркве битна је за Пастирско богословље, јер унутар тог познања може се уочити и суштина црквеног живота данас.⁵ Пастирско богословље није пуко истраживање историје Цркве саме по себи, већ истраживање живота Цркве данас, уочавање потешкоћа унутар црквене заједнице и настојање да се пруже утемељени одговори из саме историје Цркве. Практично, ово значи да Пастирско богословље прати динамику спасења човека и његовог оцрковљења данас, и настоји да помогне црквеној заједници у одређеним околностима у свом основном задатку и делу.

Изучавање традиције, односно живота Цркве, треба да постане једна од основних карактеристика савременог богословља, јер само тако богословље може да буде у каритативној служби Цркве. Наравно, сваки вид академског

⁴ Георгије Флоровски, „Богословско завештање протопрезвитера Георгија Флоровског“, *Црква је живио!*, стр. 611.

⁵ Упореди Митр. Јован Зизиулас, *Еклисиолошке теме*, стр. 88: „Прва и основна напомена коју у вези са овом треба да дамо јесте следећа: устројство и структуру Цркве треба да посматрамо као последицу онога што називамо *диће* или идентитет Цркве. Другим речима, начин на који је Црква организована, односно како је устројена, повезан је са оним што Црква јесте по својој природи.“

истраживања нема претензије да прикаже срж природе Цркве, јер то би представљало један вид богохулности.⁶

Новозаветна теологија као основа Пастирског богословља

Црква по својој природи има главну улогу да у оквирима времена пројављује новину Царства Божјег (Дел. 2, 17). Апостол Павле описујући тајну Цркве у посланици Ефесцима приказује Цркву као „тајну од вечности сакривену у Богу, који је саздао све кроз Исуса Христа“ (Ефес, 3, 9).⁷ Живот Цркве је пројава овде и већ сада Царства будућег, објављивање тајне Божје од века скривене, а у последње дане објављене кроз Његовог Сина Јединородног. Ово дело у Цркви незамисливо је без садејства Божјег, јер, као што је и сама Црква дело Божје, тако и све што се дешава у Цркви изражава деловање воље Божје и синергије човека.⁸ Синергија целокупне Свете Тројице у икономији Божјег домостроја неспорна је, јер све што се дешава остварење је воље Оца кроз Сина и дејства и силе Светог Духа. Оваква формулација веома је позната у историји црквеног живота и на многим местима дефинисана од стране Светих отаца⁹.

Почетак Дела апостолских базира се на описивању догађаја везаних за избор апостола Матије у сабор једанаесторице апостола, на место отпалог Јуде. Битан сегмет који се истиче у Делима апостолским јесте да су апостоли били сакупљени у Јерусалиму, јер им је то било и Духом Светим заповеђено: „пошто им Духом Светим заповједи апостолима које изабра“ (Дап. 1, 2). Апостол Петар иступивши пред Апостоле и сабор окупљених ученика¹⁰ истиче потребу да се попуни место отпалог Јуде који је примио удела у апостолској служби¹¹. Апостол Петар, када указује на апостолску службу, према интерпретацији Апостола Луке, користи израз *ἡ διακονία*, а који се не користи често у текстовима Новог завета. Христос заповеда апостолима да се не удаљују из Јерусалима и да чекају обећање од Оца, које им Он

⁶ Преподобни отац Јустин, „О саборности у Цркви“, *Сейве и жетиве члани и мањи сѣиси*, стр. 198: „Богохулство је хтети Христа разумом разумети, разумом објаснити, хтети Га сместити у уску чауру људског разума.“

⁷ Савремени богослови настојећи да појасне овај део мисли Апостола Павла тајну поистовећују како са Црквом тако и са тајном спасења која се је одиграла у Христу. Види Атанасије Јевтић, *Христос алфа и омега*, стр. 111-113.

⁸ Види *Исѣо*, стр. 114-115.

⁹ Св. Кирило Александријски, *О Светиој Тројици дијалоџ* 6, PG 75, 1056A. Упореди: Св. Григорије Ниски, *О Светиом Духу, њројиву Македонијаца*, гл. 13, PG 45, 1317A. Упореди Љ. Стојановић, *Пастирско служење*, стр. 27-43.

¹⁰ Види Дап. 1, 15.

¹¹ Дап. 1, 16-17: „Људи браћо, требало је да се изврши оно Писмо што прорече Дух Свети устима Давидовим, за Јуду, који бејаше предводник оних што ухватише Исуса; Јер се бројаше са нама и примио је удел службе ове.“

пренеси, (Дап. 1, 4) а то обећање односи се на пријем Духа Светога, што се јасно види и у наставку текста.

Апостоли и поред свог времена проведеног са Христом, и свих чуда и дела Христових која су доживели, па на послетку и страдања на крсту и Васкрсења, не могу да се отргну увреженом веровању свог времена о неопходности доласка Месије, који ће основати царство јудејско.¹²

Главни задатак Апостола огледа се у потреби сведочења Христа „у Јерусалиму и по свој Јудеји и Самарији и све до краја земље“ (Дап. 1, 8). Предуслов овог сведочења јесте силазак Духа Светога на њих. Логично, намеће се питање – зашто Апостоли нису могли сами да сведоче о делима Христовим и догађајима које су доживели поред Господа, и зашто је неопходно било присуство Духа Светог у том сведочењу? Свако сведочење без дела и присуства Божјег било би само дело људско, које има свој ограничен век тајања,¹³ па самим тим и Црква би се свела на дело људско, које нема божански карактер.¹⁴ Неспремност Апостола за службу која им је намењена без силаска Духа видљива је и у одсуству разумевања крајње поруке Јеванђеља. Поред личног искуства које су Апостоли стекли у близини Христовој, искуства крста и Васкрсења, као и поседовање сећања на Христову проповед, јеванђелист Лука сведочи њихову неспремност за апостолство без силаска Светог Духа. „Онда они који бејашу сабрани питаху га говорећи: Господе, хоћеш ли у ово вријеме успоставити Царство Израљево?“ (Дап. 1, 6). Посебно треба истаћи улогу Духа Светога у спознајној способности човека, као једне од главних претпоставки на основу које човек може да спозна Христа као Сина Божјег и славу Божју. Пример овога јеванђелист Лука описује у случају сведочења архиђакона Луке, где истиче: „а он, пун Духа Светога, погледа на небо и видје славу Божију и Исуса гдје стоји с десне стране Богу“ (Дап. 7, 55). Присуство Светога Духа јесте обећање Апостолима од самога Христа, при чему Христос истиче да пријемство Духа има за циљ да Апостоли постану Његови сведоци у сили Духа.¹⁵ Ова синергија јасно се види и код Апостола Павла који оспорава људску димензију своје проповеди и деловања, већ га темељи на сили Духа: „ријеч моја и проповијед моја не би у убједљивим ријечима људске мудрости, него у показивању

¹² Успостављање царства од стране Бога Христос не оспорава, али истиче да то Царство и његово успостављање остају у власти Оца, јасно тиме истичући да се ради о Царству Божијем које превазилази исторјске оквире.

¹³ Дап. 5, 38: „И сад вам кажем: Прођите се ових људи и оставите их; јер ако буде од људи ова намисао или ово дјело, пропашће.“

¹⁴ Дап. 5, 38-39: „И сад вам кажем: Прођите се ових људи и оставите их; јер ако буде од људи ова намисао или ово дјело, пропашће; Но ако је од Бога, не можете га уништити, да се како и богоборци не нађете.“

¹⁵ Дап. 1, 8: „Него ћете примити силу када сиђе Свети Дух на вас; и бићете ми свједоци у Јерусалиму и по свој Јудеји и Самарији и све до краја земље.“

Духа и силе“ (1. Кор. 2, 4). Сам Христос, по сведочењу јеванђелисте Јована, истиче улогу Духа Светог као учитеља унутар човека,¹⁶ јер човек спознаје Христа управо Духом Светим,¹⁷ исти Свети Дух који обнавља и сећање апостола на речи које чуше од Христа.¹⁸

Сила Духа огледала се и у разним чудима која су Апостоли творили, а која су увек била повезана са изградњом тела Цркве. Прво чудо присуства Светог Духа на Апостолима одиграло се на самој Педесетници, када су Апостоли говорили „другим језицима као што им Дух даваше да казују“ (Дап. 2, 4).

Објавом присуства и деловања Божјег у Цркви кроз чуда, односно кроз натприродне догађаје који су били у служби Цркве, може да се уочи, како божански карактер саме Цркве, тако исто и људска димензија у Цркви. Описивање натприродних догађаја Цаконас посматра као само деловање Светога Духа у оквирима пројаве нове твари која је у Христу кроз Васкрсење објављена.¹⁹ Чуда која су се дешавала пројављивала су силу Божју и деловање Бога у историји. Апостол Лука сведочи да су Апостоли после Педесетнице чинили разна чуда, што је имало за последицу да „уђе страх у сваку душу“ (Дап. 2, 43). Присуство страха од силе деловања Бога у свету Дела апостолска описују следећим речима: „Страх велики бијаше међу свима њима. А сви који вјероваше бијаху на окупу и имаху све заједничко. И тековину и имање продаваху и раздаваху свима како је коме било потребно. И свакога дана бијаху истрајно и једнодушно у храму и ломећи хљеб по домовима, примаху храну са радошћу и у простоти срца, хвалећи Бога и бијаху омиљени код цијелог народа“ (Дап 2, 44 – 47). Јасно је да проповед Апостола јесте њихово реално сведочење Разапетог и Васкрслог Христа кроз кога Бог подари свету спасење и, као таква, апостолска проповед имала је битну улогу за развој Цркве²⁰. Међутим, само ширење и развијање

¹⁶ Види Јн. 14, 17: „Дух Истине, кога свијет не може примити, јер га не види, нити га позанје, јер са вама пребива и у вама ће бити.“ Присуство Светога Духа у човеку видимо и у каснијим црквеним списима, као на пример код светог Иринеја Лионског који сматра да само онај човек који има у себи Духа Светог јесте јединствен и целовит човек.

¹⁷ Јн. 16, 13: „А кад дође Он, Дух Истине, увешће вас у сву истину; јер неће говорити од себе, него ће говорити оно што чује, и јавиће вам оно што долази.“

¹⁸ Јн. 14, 26: „А утешитељ Дух Свети, кога ће Отац послати у име моје, Он ће вас научити свему и подсетиће вас на оно што вам ја рекох“. Види Joakim Gnilka, *Novozavjetna teologija*, 238 „Он је способност присјећања, јер Он ће их подсетити на све Исусове рјечи. Он се брине да оне не буду заборављене. Свеобухватно подсећање, које не жели допустит да било шта падне у заборав, не каже само да ће његова рјеч остати сачувана, него у себи укључује и њено продубљено шваћање.“ Упореди Νικολιτσα Γεωργιολούου, *Communio Sanctorum Ἡ Ἐκκλησία ὡς κοινωνία ἁγίων*, стр. 109: „Ἐκροτε τὸ ἄδιον πνεῦμα παραμένει αἰώνως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς καθοδηγὸς καὶ φάρος, φωτίζων αὐτὴν πρὸς τὴν ὀρθὴν ὁδὸν καὶ διαφθάρτων ταύτην ἐκ τῶν διαβόλων τοῦ πονηροῦ“.

¹⁹ Βασιλείου Τολακωνα, *Περὶ Παρακλήτου - Πνεύματος διδασκαλία τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου*, стр. 221.

²⁰ Дап. 4, 4: „И многи од оних који чуше ријечи повјероваше, и досеже број људи око пет хиљада“

тела Цркве доласком нових чланова, рана Црква доживљавала је као *par excellence* дело Божје: „Господ сваки дан даваше Цркви оне који се спасаваху“ (Дап. 2, 47). Сличан пример деловања стаха од дејства Духа Господњег види се и у догађајима који се одигравају после смрти Ананије и његове жене, где „велики страх обузе сву Цркву, и све који чуше ово“ (Дап. 5, 11).

Древна Црква видела је нераскидиву везу између присуства Светог Духа и Цркве, јер је незамисливо постојање Цркве без присуства Светог Духа. Свети Дух је сила која води Цркву као тело Христово и као аутентични ауторитет за прву хришћанску заједницу која се управо покоравала Духу Светоме.²¹ Савремени православни теолог Нисиотис види у присуству и деловању Светог Духа у Цркви и пројаву целокупне Свете Тројице кроз формирање Цркве као тела Христовог.²² Апостоли су делили Духа Светога новокрштенима молећи се Богу и полагањем руку,²³ те су хришћани били храмови у којима обитава Дух Божји.²⁴ Хришћани, присуством и деловањем Духа Светога унутар њих, постају храмови Духа Светога, те тако почињу да се разликују од света идолопоклонства.²⁵ Један од критеријума за избор седморице ђакона, које су Апостоли поставили пред верни народ, био је да су „осведочени људи пуни Духа Светога и мудрости“ (Дап. 6, 3), како би их поставили на службу. Јасно се може видети из овог стиха да предуслов за ђаконску службу у Цркви јесте поседовање Духа Господњег пре ступања на служење. Црква на предлог Апостола бира Стефана и осталих шест ђакона као људе испуњене Духом Светим,²⁶ те потом Апостоли, помоливши се, положише руке на њих.²⁷ Присуство Светог Духа на ђакону Стефану давало му је снагу знања и дијалектичку вештину при сведочењу васкрслога Христа, а коју учени људи тога времена нису могли да оспоре.²⁸ Присуство

²¹ Најбољи пример овога видимо у дијалогу Апостола Петра са Ананијом и његовом женом, где говори: „Ананија, зашто сатана испуни срце твоје да слажеш Духу Светоме“ (Дап. 5, 3). Сличан пример видимо и у речима које упућује Апостол Петар Ананијиној жени „Зашто се договористе да искушавате Духа Господњег“ (Дап. 5, 9). Ауторитет пред којим су требали да буду искрени и отворени Ананија и његова жена је управо Дух Господњи, а не Апостол Павле, пред чије су ноге формално доносили и полагали новац од продане имовине. Упореди В. Феидās, *Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία Α΄*, стр. 52: „Ἡ συνείδηση τῶν πρώτων χριστιανῶν περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἦταν βεβαίος χριστοκεντρικῆ, ἀφοῦ μέ τῆ σάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ συνδέεται τό ὄλο μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας, τό μέγα μυστήριο τῆς εὐσέωείας. Ὡστόσο, ἡ αὐθεντικὴ βίωση τῆς νέας πραγματικότητος τοῦ κόσμου γιά τήν πραγματωση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἦταν πνευματοκεντρικῆ. Στή μυστηριακῆ ἐμπειρία τῶν πιστῶν βιώνεται ἡ πληρότητα τῆς ἀλληλοπεριχώρησης τοῦ πασάλιου μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ μέ τό μυστήριο τῆς Πεντηκοστῆς γιά νά κατεστῆ δυνατή ἡ γέννηση καί ἡ μόρφωση τοῦ Χριστοῦ στήτου κάθε πιστου“.

²² Ν. Νησιῶτου, *Προλεγόμενα εἰς τήν θεολογικήν γνωσεολογίαν*, Ἀθήνα, 1965, стр.228.

²³ Дап. 8, 15-17.

²⁴ 1.Кор 3, 16: „Не занте ли да сте храм Божији и да Дух Божији обитава у вама“,

²⁵ 2. Кор. 6, 16.

²⁶ Дап. 6, 5.

²⁷ Дап. 6, 6.

²⁸ Дап. 6, 8-10.

Духа Светога обезбеђивало је међу хришћанима слободу²⁹ од смрти и робовања смртности и пружало дар усиновљења код Оца. Дух Свети био је гарант и носилац наставака реализације преображаја твари који се одиграо у Христу, тако да Црква постаје простор тела Христовог у времену и простору, али и изван времена и простора. Црква као заједница Тела Христовог доживљава се као остварење воље Божје, па самим тим и затварање једног циклуса присуства, и деловања Бога у свету, и отпочињање новог начина заједничарења човека са Богом у Телу и Крви Христовој, што се огледа првенствено у Светој Евхаристији.

Христологија и еклисиологија у евхаристистијском сабрању

У Делима апостолским можемо приметити да је у древној Цркви вера у Христа била незамислива изван црквене заједнице. Присуство Христа у свету наставак је старозаветних догађаја и кретања кроз историју, која своју пуноту налази у телу Цркве. Сходно томе, Св. Литургија представља простор и израз Цркве, те је незамислив било какав однос са Христом и присуство Светог Духа ван литургијске заједнице. Јасно је изражено веровање Цркве да је присуство Светог Духа гаранција и присуства самога Христа у свету, што истиче и савремени грчки теолог Цаконас, наглашавајући да је управо Свети Дух реализатор присуства Христовог до свршетка века.³⁰ Ова вера Цркве очувала је свој континуитет кроз историју, а огледа се првенствено у молитви епиклезе у Светој Евхаристији где се јасно истиче: „Ниспошљи на нас и на предложене дарове Духа твог Светог“.³¹ Христос, како за време свог боравка међу апостолима, тако и кроз Цркву, остаје у оквирима литургијске заједнице отворен за сваког човека, као што сведочи Апостол Петар: „заиста видим да Бог не гледа ко је ко, него је у сваком народу мио њему онај који га се боји и твори правду“ (Дап. 10, 34–35).

Црква, према Апостолу Павлу, неодвојива је од присуства Тела Христовог, које се реализује кроз учешће у Светој Евхаристији: „Чаша благослова коју благосиљамо није ли заједница крви Христове? Хљеб који ломимо није ли заједница тијела Христова?“³² Једино кроз заједницу Тела и Крви Христове могуће је партиципирање човека у спасењу које се дарује у Христу. Древна Црква, свршавајући тајну Свете Евхаристије, не само што је имала сећање на Христа и догађаје из Његовог живота,³³ него је то изнад свега

²⁹ 2. Кор. 4, 17: „А Дух (Свети) је Господ“

³⁰ Τολάκωνα Βασιλείου, *Περί Παρακλήτου – Πνεύματος διδασκαλία τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου* (ὕπὸ τὸ πρίσμα τῆς βιβλικῆς πνευματολογίας), стр. 221.

³¹ Молитва епиклезе, Божанствена Литургија Св. Јована Златоустог, *Служедник*, изд. Свети архијерејски синод Српске Православне Цркве, Београд, 2007, стр. 131

³² 1. Кор. 10, 16.

³³ Види Лк. 22, 19 „И узевши хљеб заблагодари, преломи га и даде им говорећи: Ово је тијело моје које се даје за вас; ово чините за мој спомен“, 1. Кор. 11, 24 „И захваливши пре-

доживљај Христовог присуства унутар црквене заједнице³⁴, и свест о идентификацији са Христом.³⁵ Учествовањем у причешћивању Телом и Крвљу Христовом, Христос постаје реално присутан у свету кроз Цркву, а сам постаје глава Цркве.³⁶ Црква је богочовечански организам саздан Духом Светим од мноштва верних који се возглављују у Христу, који је сам глава тела Цркве. Живот верних у телу Цркве уско је повезан са реалношћу која се одиграла у догађају Васкрсења Христовог. Вредност живљења у Цркви огледа се у могућности учествовања у прекушају нове твари, односно васкрслог Тела и Крви Христове.³⁷ Јединство између верних, као удова Тела Христовог са Христом као главом тела, остварује се и дејством Духа Светога. Заједница верних са Христом као главом тела Цркве омогућује вернима духовни напредак о коме Апостол Павле говори: „док не достигнемо сви у јединство вјере и познања Сина Божијега, у човјека савршена, у мјеру раста пуноће Христове“.³⁸ Евхаристијски вид заједнице Христа са верницима у Светој Литургији обезбеђује и заједницу међу члановима Цркве тако да од многих постају једно тело – Тело Христово и једна душа.³⁹ Христос као глава Цркве, у евхаристијској заједници са вернима, остварује пуноћу јединства, те тако силом Духа Светога води Цркву ка Њеном крајњем пристању. Савремени православи теолози наглашавају синтагму: „тамо где је Христос, тамо је и Црква и тамо где је Црква, тамо је Христос“.⁴⁰

ломи и рече: Узмите, једите, ово је тијело моје, које се за вас ломи; ово чините у мој спомен.“ Посебну пажњу треба обратити на чињеницу коју запажа и Христос Вулгарис, када истиче да хришћани древне Цркве, изузев апостола, нису имали лично искуство, па самим тим ни сећање Тајне вечере. Карактеристичан пример овога јесте Апостол Павле који није био присутан са Апостолима на Тајној вечери али и поред тога је преносио искуство које је примио у заједници Цркве у којој је започео свој хришћански живот. Види 1. Кор. 11, 23-26 „Јер ја примих од Господа што вам и предадох, да Господ Исус оне ноћи кад бјеше предан, узе хљеб, И захваливши преломи и рече: Узмите, једите, ово је тијело моје, које се за вас ломи; ово чините у мој спомен. Исто тако и чашу, по вечери, говорећи: Ова је чаша Нови Завјет у мојој крви; ово чините, кад год пијете, у мој спомен. Јер кад год једете овај хљеб и чашу ову пијете, смрт Господњу објављујете, докле не дође“, Χρήστου Σπ. Βούλγαρη, *Η ένότης τής άποστολικής Έκκλησίας*, изд. Οργανισμός έκδόσεων διδακτικών βιβλίων, Αθήνα 1984, стр. 416

³⁴ Атанасије Јевтић, *Христос алфа и омега*, стр. 108-109.

³⁵ Јн. 4, 4-7: „Останите у мени, и ја ћу у вама. Као што лоза не може рода родити сама од себе ако не остане на чокоту, тако ни ви ако у мени не останете. Ја сам чокот, а ви лозе. Ко остаје у мени и ја у њему, тај доноси многи плод, јер без мене не можете чинити ништа. Ко у мени не остане, избациће се напоље као лоза, и осушиће се, и скупиће је, и у огањ дацити, и спалити. Ако останете у мени и ријечи моје у вама остану, што год хоћете иштите и диће вам.“ Упореди Гал. 2, 20 „А живим - не више ја, него живи у мени Христос; а што сад живим у тијелу, живим вјером Сина Божијега, који ме заволи и предаде себе за мене.“

³⁶ Види Ефес. 4, 15; 5, 22-23; Колошанима 1, 18.

³⁷ Гал. 6, 15

³⁸ Еф. 4, 13.

³⁹ Упореди Св. Јован Златоусти, *Посланица Римљанима десета КЗ*, гл. 3, РГ 60, 647.

⁴⁰ Види Хр. Ανδρούτσου, *Δογματική της Ορθόδοξου Ανατολικής Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 1974, стр. 364-365.

Преподобни о. Јустин Ђелијски у својој догматици истиче управо ову спасонску и преображајну везу између христологије и еклисиологије, а која се огледа управо у човеку. „У Цркви ради вођено и руковођено Главом Цркве – Главом Христовом. И тако расте Богочовечанско тело. Богочовек – расте! И то се чудо непрестано збива нас ради људи и ради нашег спасења и охристовљења. Расте Тело Христово – Црква. Расте сваким човеком који постаје члан Цркве, саставни део Богочовечанског тела Христовог“.⁴¹

Данашње Пастирско богословље као академска дисциплина показује своју неприврженост природи Цркве, што има за последицу немогућност да прати историјску динамику црквеног живота. У савременим уџбеницима Пастирског богословља недовољно је заступљена перспектива изградње Цркве кроз процес охристовљења и остварења јединства верних са Христом, као и њиховог међусобног односа кроз Христа. Савремено Пастирско богословље ставља посебан акценат на саму делатност и активност појединих носилаца благодатних служби, односно свештенства, притом занемарујући улогу и значај присуства целокупне Цркве, са свим њеним харизматским службама Духа Светог. Овакав начин поимања ствари неминовно има за последицу да се при организовању живота у црквеној заједници занемарује присуство Божје у Цркви, и да се не послушкују струје Духа Светог унутар Цркве. Све наведено, неминовно води ка једном виду опште девалвације црквене свести и аутентичности црквеног живота.

Савремено Пастирско богословље и његов приступ телу Цркве

Савремена богословска мисао, у оквирима Пастирског богословља као академске дисциплине, показује извесну недоследност Новозаветној теологији у начину поимања природе Цркве и њеног најинтимнијег деловања. Општим прегледом савремених уџбеника из предмета Пастирско богословље ретко се може видети улога и значај Светога Духа у изградњи и очувању вере код чланова Цркве⁴². Овакав начин поимања ствари, где је човек главни чинилац у изградњи тела Цркве, последица је теологије Тридентског сабора, која је базирана на клирикалном духу као основу црквеног живота⁴³. Оваква теологија Тридентског сабора јесте покушај западног

⁴¹ Архим. Јустин Поповић, *Домајшица Православне Цркве*, изд. Манастир Ђелије, Београд, 1978, стр. 15.

⁴² Види Љ. Стојановић, *Пастирско служење*, стр.47-52. Наведени пример представља реткост која се појављује у савременом академском дискурсу пастирског богословља.

⁴³ Види. Heinrich Denzinger, Peter Hunermann, *Zbirka sažetaka vjerovanja definicija i vjери i ćudoređу*, изд... Djakovo, 2002. стр. 374: „Žrtva i svećenstvo su po božijoj odredbi tako povezani da oboje postoji u svakom Zakonu. Dakle u Novom zavjetу Katolićka crkva primila po Gospodinovoj uredbi svetu evharistiju kao vidljivу žrtvu: treba такође рећи да се у нјој налази novo, vidljivo i vanjsko svećenstvo (kan. 1), u које је preneseno staro (svećenstvo) [usp. Heb, 7,

богословља да се супростави навирућој теологији протестантизма⁴⁴, која је имала за циљ оспоравање сваког вида клира у Цркви.

Пастирско богословље као академска дисциплина настаје управо у циљу спровођења у дело одлука Тридентског сабора⁴⁵, те је и оно у својој првобитној основи било клирикоцентрично и за центар свог интересовања имало је клир као носиоца дела Божјег, при чему долази до занемаривања присуства Цркве као целине. Неспорна чињеница је и постојање јерархијског устројства у древној Цркви, али исто тако незамисливо је да се клир диференцира ван контекста тела Цркве и деловања Светог Духа, а све ради служења у самом телу Цркве и ради самог тог тела. Овде вреди навести запажања Николаја Афанасијева који истиче управо ову различитост дарова, али и заједничко порекло свих дарова који се налазе у Духу Светоме.⁴⁶ Деловање Светога Духа у Цркви огледало се кроз разне историјске појаве и форме, о којима говори и сам Апостол Павле када помиње апостоле, пророке, учитеље и слично. Све ове делатности последица су дара Светог Духа, а имају за циљ изградњу тела Цркве. Такође, треба навести да су током историје нестале многе харизматске службе и видови служења у Цркви, како сведочи Свети Јован Златоусти, да Дух Свети повлачи поједине ха-

12]. Sveto pismo pokazuje, i katolička je predaja uvijek učila, da je ovo naime ustanovljeno od istog našeg Gospodina Spasitelja [kan 3.], te da je apostolima i njihovim nasljednicima u svećeništvu predana vlast posvećivati, prinostiti i podjeljivati“

⁴⁴ Види. Heinrich Denzinger, Peter Hunermann, *Zbirka sažetaka vjerovanja definicija i vjери i ćudoređи*, изд... Дјаково, 2002. стр. 375: „Ако тко тврди да су без изнимке сви кршћани Новог Завјета свећеници, или да су сви међу собом обдарени једнаком духовном влашћу, чини се да тај не чини ништа друго него брка црквену хијерархију која је „као уређени бојни ред [usp. П]. 6, 3 9], [kan. 6], као да би противно учењу блаженог Павла, сви били пророци, сви еванђелисти, сви пастри, сви учитељи [usp. 1. Кор. 12, 29; Еф 4, 11]. Због тога свети сабор изјављује, да осим других црквених ступњева „у тај хијерархиски поредак посебно спадају бискупи, који су ступили на мјесто апостола и који су постављени (као што каже исти Апостол) од Духа Светог да „управљају цркву Бојжју [Dj 20, 28],“ те да су они више од преzbитера, постављени да подјелјују сакрамент потврде, да зредују службенике Цркве, те да могу вршити и све остало за што остали нижи редови немају никакву власт службе. Осим тога свети сабор учи да за ређење бискупа свећеника и осталих редова није потребан сугласност, позив или овласт народа или неке друге свјетовне власти или управе, као да без њих ређење не би било ваљано. Што више (сабор) закључује да све оне који су приступили вршењу те службе позвани или постављени само од народа или од свјетовне власти или од управе, и који су ту служби прихватили властитом лакумношћу, не смије сматрати службеницима Цркве, него за крадљивце и лопове, који нису ушли кроз верата [usp. Іv. 10, 1, kan. 8]“.

⁴⁵ Види Живан Маринковић, *Пастирско догословље*, стр. 4: „Док пастирско богословље као наука датира од 18. века, дотле пастирска служба као нарочита служба духовног старања о људима има своје порекло још у Староме завету.“ Упореди. Binsfeld Petrus, *Enchiridion theologiae pastoralis et doctrinae necessariae sacerdotibus ...* - Augustae Trevirorum, ex officina typ. Henrici Bock, 1599, Josip Bolotan, *Pastoralni izazovi crkve u hrvata*, Кршћанска садашњост, Загреб 1992 стр. 27., В.З. Šagi, *Pastoral žупне заједнице*, Кршћанска садашњост, Загреб 2001 стр.11.

⁴⁶ Види Николај Афанасијев, *Црква Духа Светог*, изд. Епархија банатска, Вршац, 2003, стр. 28: „Дарови су различити и службе су различите, али је дух један исти. Исти онај Дух који је конституисао апостлско, пророчко и учитељско служење конституисано је у Цркви и служење управљања“.

ризме јер Црква нема њихове потребе.⁴⁷ Повлачење појединих благодатних дарова Светог Духа из свакодневног живота Цркве не значи и повлачење присуства самог Светог Духа и Његовог деловања у Цркви. Управо антропоцентрична димензија Пастирског богословља изражава логику која не види нигде присуство и деловање Духа Божјег и претпоставља једну општу препуштеност Цркве људском фактору. Исправно запажа Афанасијев када каже да сваки вид оспоравања благодатних дарова члановима Цркве у исто време значи и оспоравање самог присуства Светог Духа.⁴⁸

Напуштање холистичког начина мишљења у оквирима Пастирског богословља видљиво је код већине новијих аутора који се баве питањима пастирског богословља на теоретском нивоу. Пастирско богословље према Кипријану Керну не може да се повезује са простором богослужења, с обзиром да богослужење експлицитно спада у област Литургије, док Пастирско богословље има посебна интересовања⁴⁹. Кернов став је да свештеникова „богослужбена делатност не улази у оквиру Пастирологије пошто она припада потпуно другој грани богословске науке – Литургици“⁵⁰. Овакви ставови немају за циљ оспоравање општег црквеног карактера пастирске делатности, али су по својој природи израз наставка богословске мисли Тридентског сабора са јасном намером да се у оквирима академске мисли пастирско деловање одвоји од осталих делатности, што је у основи супротно природи и животу Цркве.

Сваки вид пастирског деловања који има за циљ изградњу тела Цркве и очување хришћанског идентитета код верних, уколико није у оквирима евхаристијског тј. светотајинског простора, постаје контрапродуктиван. Свака пастирска делатност мора имати своје основе управо у евхаристијском богословљу, односно, потребно је да проистиче из евхаристијског контекста, па самим тим да за свој крајњи домет има унапређење живота верних у простору евхаристијске заједнице.

⁴⁷ Св. Јован Златоусти, *Прва њосланица Коринћанима* PG 61, 50 А-В: „Τούτο γοῦν μάλιστα δείκνυσιν αὐτὸ θεῖον ὄν καὶ τὰς ρίζας ἄνωθεν ἔχον ἐκ τῶν οὐρανῶν· διὸ καὶ ἐπήγα γεν· ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. ἢ εἶδες πῶς σαφῶς διὰ πάντων ἀπέδειξε πολὺ τῆς ἰδιωτείας τὸ κέρδος, καὶ μέγα τῆς σοφίας τὸ βλάβος; Αὕτη μὲν γὰρ ἐκείνου τὸν σταυρὸν, ἐκείνη δὲ ἀνεκήρυττε τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν· αὕτη πρὸς τῷ μηδὲν εὐρίσκειν τῶν δεόντων καὶ ἐφ' ἑαυτοῖς καυχᾶσθαι παρεσκεύασεν, ἐκείνη πρὸς τῷ τὴν ἀλήθειαν δέξασθαι καὶ ἐπὶ τῷ Θεῷ καλλωπιζέσθαι ἐποίει. Πάλιν ἡ σοφία ἀνθρώπινον ὑποπτέυειν τὸ δόγμα πολλοὺς ἂν ἔπειθεν· αὕτη σαφῶς ἀπέδεικνε θεῖον ὄν καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάν· ὅταν μὲν οὖν ἐν σοφίᾳ λόγων γένηται ἀπόδειξις, πολλάκις καὶ οἱ φαυλότεροι κρατοῦσι τῶν ἐπεικε στέρων, δεινότεροι λέγειν ὄντες, καὶ τὸ ψεῦδος παρ ελαύνει τὴν ἀλήθειαν.“

⁴⁸ Николај Афанасијев, *Црква Духа Свејго*, стр. 28

⁴⁹ К. Керн, *Пастирско догословље*, стр. 12: „Другим речима, ова наука изучава пре свега самог пастира, духовника, његову делатност, његове обавезе, његов карактер. На тај начин у центру ове науке налази се сама личност свештеника и његова делатност. А само по себи се разуме да у Пастирологију не улазе све области свештенослужења.“

⁵⁰ *Исјо*, стр. 12

Главни задатак Пастирског богословља данас огледа се у непрестаном трагању за аутентичном истином природе Цркве, па самим тим и живота у Цркви. Сваки хришћанин дужан је, као носилац Духа Светога, да објављује истину присуства Духа Божјег у свету и Његово спасоносно дејство у простору Цркве. Битна обавеза Пастирског богословља, као академске дисциплине данас, јесте да обједињује и возглављује православну теологију, а све са циљем њене практичне промене у свакодневном црквеном животу.

Закључак

Црквена заједница у својој природи јесте непромењива, јер је историјска пројава присуства и дела Христовог у свету. Пастирско богословље, као академска дисциплина, првенствено је у служби изградње живе Цркве кроз изградњу црквеног идентитета код сваког хришћанина. Новозаветна теологија представља темељ и полазиште у формирању и изградњи хришћанске свести и црквеног идентитета. Сходно овоме, и Пастирско богословље има обавезу да се непрестано осврће на Новозаветну теологију као на камен темељац црквеног предања. Афирмисање новозаветних вредности и принципа у савременом црквеном животу неминовно за последицу има подизање квалитета живота црквене заједнице и јачање црквеног идентитета сваког хришћанина појединачно. Усмеравање пажње на Новозаветну теологију значи трагање за коренима који се актуелизују у садашњости. Однос Пастирског богословља са другим богословским дисциплинама показује се нужним ради саме природе Цркве. Грађење односа међу богословским дисциплинама не води њиховом ограничењу или разводњавању, већ њиховом обogaћивању и оцрковљењу. Самим тим, трагање за основама Пастирског богословља у Новозаветној теологији представља суштинско унапређење ове дисциплине, а пре свега развој квалитета пастирског старања и служења у Цркви.

Литература

- Binsfeld Petrus, *Enchiridion theologiae pastoralis et doctrinae necessariae sacerdotibus ...* . - Augustae Trevirorum, ex officina typ. Henrici Bock, 1599.
- Bolotan Josip, *Pastoralni izazovi crkve u hrvata*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1992.
- Florovsky Georges, „The Church: Her Nature and Task“, *The Universal Church in God's Design*, Student Christian Movement Press, London, 1948.
- Heinrich Denzinger, Peter Hunermann, *Zbirka sažetaka vjerovanja definicija i izjava o vjeri i ćudoređu*, Karitativni fond UPT „Ne živi čovjek samo o kruhu“, Djakovo 2002.
- Šagi B. Z., *Pastoral župne zajednice*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2001.
- Ἀνδρούτσου Χρ., *Δογματική τῆς Ὀρθοδόξου Ανατολικῆς Ἐκκλησίας*, Θεσσαλονικῆ 1974.
- Ἀβγουστήδη Ἀδαμαντίου, *Ποιμένας καὶ θεραπευτής-ζητήματα τῆς ποιμαντικῆς ψυχολογίας*

- καὶ ποιμαντικῆς πρακτικῆς*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 1999.
- Βούλγαρη Χρήστου Σπ., *Ἡ ἐνότης τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας*, изд. Ὀργανισμός ἐκδόσεως διδακτικῶν βιβλίων, Ἀθήνα 1984.
- Γεωργοπούλου Νικολίτσα Δ., *Communio Sanctorum Ἡ Ἐκκλησία ὡς κοινωμία ἁγίων*, Ἀθήνα.
- Ματσούκας Νικόλαος, *Δογματικὴ καὶ συμβολικὴ θεολογία, ἔκθεσις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως σὲ ἀντιπαράθεσιν μετὰ δυτικῆς χριστιανοσύνης*, изд. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 1999.
- Νησιώτου Νικόλαου, *Προλεγόμενα εἰς τὴν θεολογικὴν γνωσεολογίαν*, Ἀθήναι, 1965.
- Σταυρόπουλου Ἀλεξάνδρου, *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Συμβουλευτικὴν Ποιμαντικὴν*, Ἀθήνα 1989.
- Τσλάκωνα Βασίλειου, *Περὶ Παρακλήτου – Πνεύματος διδασκαλία τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς βιβλικῆς πνευματολογίας)*, ἐκδ. Συμμετρία, Ἀθήνα 1994.
- Φειδᾶς Β., *Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία Α΄*, друго издање, Ἀθήνα 1994.
- Афанасијев Николај, *Црква Духа Свѣиої*, превод Ксенија Кончаревић, изд. Епархија данатска, Вршац 2003.
- Еп. Борис, *Леције из ѱасѣирскої доїословља*, превео с руског Божа Н. Јовановић, Српска манастирска штампарија, Сремски Карловци, 1931.
- Зизиулас Митр. Јован, *Εκλισιολοшκε ѱεμε*, изд. Беседа, Нови Сад, 2001.
- Јевтић Атанасије, *Χριστιос алφα и омеїа*, изд. Братство Св. Симеона Мироточивоγ, Врњачка Бања, 2000.
- Керн Кипријан, *Πасѣирско доїословље*, превод са руског Миливој Ранђић Родољуб Лазић, изд. Братство Св. Симеона Мироточивоγ – Богословски факултет, Врњачка Бања, 1997.
- Маринковић Живан протојереј-ставрофор, *Πасѣирско доїословље*, изд. Патријаршиски управни одбор СПЦ, Београд, 1970.
- Μолитва епиклезе, Божанствена Литургија Св. Јована Златоустог, *Служебник*, изд. Свети архијерејски синод Српске Православне Цркве, Београд, 2007.
- Ποповић Архим Јустин, *Доїмаїшика Православне Цркве*, том 3, изд. Μанастира Ἐлије, Ἐлије, 1978.
- Ποповић Јустин, „О саборности у Цркви“ *Сеїве и жейве– чланци и мањи сїисци*, изд. Μанастир Ἐлије, Ваљево, 2008.
- Св. Григорије Ниски, *О Свѣиом Духу, ѱроїиву Македонїјаца*, Patrologiæ cursus completus [Series Græca] PG 45, 1301-1334.
- Св. Јован Златоусти, *Прва ѱосланица Κορινθιανιμα – δεсега 6*, Patrologiæ cursus completus [Series Græca] PG 61, 47- 52
- Св. Кирило Александријси, *О Свѣиој Тројици гижалої*, Patrologiæ cursus completus [Series Græca] PG 75, 1056A.
- Стојановић Љубивоје, *Πасѣирско служење*, изд. Богословски факултет Београд & Еко-прес Зрењанин, Београд-Зрењанин, 2003.
- Флоровски Георгије, „Богословско завештање протопрезвитера Георгија Флоровског“, *Црква је живои*, изд. Образ светачки, Београд, 2005, стр. 609-612.
- Цисарж Бранко, *Πасѣирско руковођење верних (црѣишица из „Πасѣирскої доїословља“)*, изд. Штампарија печаторезница „Πобеда“, Битољ, 1936.

New Testament foundation of Pastoral Theology

Abstract: The Church is a live organism and her structure is a gift of the Holy Spirit. All the functions of the Church, including, consequently, care for the people entrusted to her, are functions of grace. Any form of pastoral ministry is inconceivable apart from the context of the action of the Holy Spirit within the sacramental boundaries of the Church. Therefore, pastoral ministry requires an holistic approach, in the sense that it is regarded within the framework of general Church history and the dynamics of the Church's life. Such a state necessitates a close collaboration of pastoral theology with New Testament theology, the latter being one of the fundamental theological subjects. The New Testament teaching about the Church, as well as evidence of the dynamics of the life of the Church, offer an abundance of information and models which represent guidelines in contemporary pastoral ministry of the Church

Key terms: pastoral ministry; pastoral care; New Testament theology; historical structure of the Church